

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! basisschool Kasteel Beiaardschool te NEDER-OVER-HEEMBEEK

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	125
Instelling	GO! basisschool Kasteel Beiaardschool
Directeur	Hilde PIERCO
Adres	Kruipweg 23 - 1120 NEDER-OVER-HEEMBEEK
Telefoon	02-268.18.97
Fax	02-268.58.25
E-mail	bs.nederoverheembeek@g-o.be
Website	www.kasteelbeiaard.com
Bestuur van de instelling	GO! Scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SGE BRUSSELIA II
Adres	Sint-Vincentiusstraat 29 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dieleghemse Steenweg 24/26 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	22-04-2014, 23-04-2014, 24-04-2014, 25-04-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	25-04-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	12-06-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Els VER EECKE
Teamleden	Liesbet CRIEL
Deskundige(n) behorend tot de administratie	NIHIL
Externe deskundige(n)	NIHIL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie.....	9
3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wiskundige initiatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde.....	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	17
3.1.1.6 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding.....	21
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	24
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	26
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	26
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	28
4.1 Sociale en emotionele begeleiding.....	28
4.2 Evaluatiepraktijk	30
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	33
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	36
6.1 Wat doet de school goed?.....	36
6.2 Wat kan de school verbeteren?	36
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	37
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	38
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	38

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De Kasteel Beiaardschool, een multiculturele basisschool van het GO!, is samen met een kinderdagverblijf op een campus gelegen in de Brusselse deelgemeente Neder-Over-Heembeek. De meeste kinderen wonen in de schoolomgeving. Daardoor bestaat de leerlingenpopulatie grotendeels uit anderstalige kinderen waarvoor het Nederlands enkel de onderwijstaal is. Een aanzienlijk aantal heeft bovendien een kansarme gezinsachtergrond. Op ongeveer vijf jaar tijd is het leerlingenaantal verdubbeld met plaatsgebrek in het schoolgebouw als gevolg. Om tegemoet te komen aan de wachtlijsten plant de school verdere capaciteitsuitbreiding. Hoewel de groene campus een troef zou kunnen zijn, is het schrijnend dat deze kwetsbare groep kinderen gehuisvest is in een slecht onderhouden infrastructuur. Onder meer de opeenvolgende directie- en personeelwissels, de kenmerken van de sterk aangegroeide leerlingenpopulatie en de zorgwekkende infrastructuur hebben de school de laatste jaren in een instabiele situatie gebracht. De moeilijke omstandigheden hebben duidelijke sporen nagelaten en hebben een negatieve impact op de onderwijskwaliteit. Ze leiden bij sommige teamleden tot gevoelens van onmacht en gelatenheid. Toch blijven anderen – met de hulp van ondersteuningsinstanties – gedreven zoeken naar doeltreffende antwoorden op de noden van de leerlingen. De nieuwe directeur staat samen met het schoolteam voor de opdracht om de school een nieuw elan te geven zodat de leerlingen de uitdagingen en de begeleiding krijgen die ze nodig hebben.

De onderwijsinspectie onderzocht de leergebieden Nederlands en wiskundige initiatie in de kleuterafdeling. In de lagere afdeling werd ingezoomd op de leergebieden wiskunde, wereldoriëntatie en lichamelijke opvoeding. Ze peilde ook naar de kwaliteit van de sociale en emotionele begeleiding, de evaluatiepraktijk en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde de onderwijsinspectie de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

De leraren van de kleuterafdeling streven de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wiskundige initiatie onvoldoende na. Bij de aanvang van het eerste leerjaar hebben veel kinderen een grote leerachterstand op het vlak van taalvaardigheid en wiskundig inzicht. Hoewel de teamleden het gebrek aan vorderingen vooral toeschrijven aan de beperkte capaciteiten van de kleuters en aan hun thuissituatie, hypothekeren verschillende schoolfactoren de leer- en ontwikkelingskansen van de kinderen. Het kleuterteam respecteert het recht op achttwintig lestijden niet en de materiële omstandigheden belemmeren een stimulerend klasklimaat. Het onderwijsaanbod, de evaluatiepraktijk en de begeleiding zijn onvoldoende afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kleuters en op de krachtlijnen van de leerplannen en de ontwikkelingsdoelen. Het kleuterteam is niet vertrouwd met het nieuwe leerplan Nederlands en mist een gedragen en actuele visie op taalvaardigheidsonderwijs aan taalzwakke of anderstalige kleuters. Ook voor wiskundige initiatie baseren de kleuterleraren hun aanbod onvoldoende op het leerplan. Ondanks het lage verwachtingspatroon tegenover de kleuters leggen de kleuterleraren voor wiskundige initiatie de lat zelfs hoger dan de ontwikkelings- en leerplandoelen. Op enkele uitzonderingen na krijgen kleuters onvoldoende gerichte impulsen om binnen een stimulerende omgeving op een speelse wijze wiskundig actief te zijn. In samenwerking met een ondersteuningsinstantie slagen enkele kleuterleraren er wel in om de kleuters aan te zetten tot zelfontdekkend leren binnen rijke en gevarieerde probleemsituaties die aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau. In hun thema- en activiteitenplanning streven de kleuterleraren naar een samenhangend aanbod waarin de verschillende leergebieden vertegenwoordigd zijn. Daarnaast dragen een aantal recente afspraken bij tot meer continuïteit en gradatie. De kleuterleraren hebben echter weinig zicht op de hiaten en het onevenwicht in hun aanbod. Er is geen efficiënt observatie- of volgsysteem dat de ontwikkeling van de kleuters overzichtelijk en breed in beeld brengt. De kleuterleraren kunnen hierdoor geen planmatige en doeltreffende zorgwerking opzetten.

In de lagere afdeling wijzen de leerlingenprestaties en de vele leerlingen met ernstige leerachterstand erop dat de leraren de eindtermen wiskunde onvoldoende realiseren. De leraren vertrouwen erop dat het gebruik van een onderwijsleerpakket zorgt voor een samenhangend wiskundeaanbod en een evenwichtige evaluatiepraktijk. Als gevolg van de vele rekenzwakke leerlingen kunnen de leraren het tempo en het niveau van het pakket echter niet aanhouden. Ze zien zich genooddaakt om meer tijd te investeren in het

domein getallen ten nadele van de overige domeinen. Ondanks de problemen van leerlingen op het vlak van werkhouding, strategieën en probleemoplossende vaardigheden staan de leraren weinig stil bij het domein problemen oplossen en bij de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren. Het beschikbare materiaal is ontoereikend om het wiskundig handelen, denken en oefenen te ondersteunen. De sterke sturing door meerdere leraren tempert de betrokkenheid van de leerlingen en ontnemt hen kansen om hun leerproces zelf in handen te nemen. Voor rekenzwakke leerlingen experimenteert een aantal leraren met een orthodidactische rekenmethode, maar velen vinden geen duidelijk antwoord op de verschillende zorgvragen van een groot aantal leerlingen. De directeur heeft onlangs de hulp van de pedagogische begeleidingsdienst ingeroepen om advies te krijgen over het wiskundeaanbod en de begeleiding van leerlingen met problemen op het vlak van wiskunde. De wijzigingen in de organisatie van het wiskundeonderwijs zijn nog te recent om de effectiviteit ervan te achterhalen.

De leerlingenprestaties op objectieve eindtoetsen tonen aan dat leerlingen onvoldoende de eindtermen wereldoriëntatie bereiken. De leraren hebben te weinig zicht op de vernieuwde eindtermen en het leerplan. Ondanks een aantal recente initiatieven zijn er onvoldoende afspraken om volledigheid en gradatie in het aanbod te verzekeren. Daardoor zijn er reële hiaten en overlappingen en is er geen evenwicht tussen de verschillende domeinen. Er gaat globaal te weinig onderwijstijd naar wereldoriënterende activiteiten en het team beschikt niet over de noodzakelijke leermiddelen. Door te investeren in gezondheids- en milieueducatie wil het schoolteam onder meer haar groen en opvoedend karakter onderstrepen. Ook de aandacht voor actualiteit en de (meerdaagse) leeruitstappen verhogen de werkelijkheidswaarde van het onderwijs. Daarnaast stimuleren onderzoekjes en actieve werkvormen in een aantal klassen de betrokkenheid en het zelfgestuurd leren. De evaluatie en de rapportering richten zich vooral op klassieke toetsen die feitenkennis meten en onvoldoende de praktische en technische talenten van kinderen in beeld brengen.

Voor lichamelijke opvoeding vormen de beperkte onderwijstijd en het gebrek aan een geschikte en degelijk uitgeruste gymzaal de belangrijkste hinderpalen om de eindtermen te bereiken. Hierdoor organiseert de leraar lichamelijke opvoeding zoveel als mogelijk buitenactiviteiten. Daardoor zijn de bewegingsactiviteiten afhankelijk van de weersverwachtingen. Een langetermijnplanning ontbreekt, zodat de leraar lichamelijke opvoeding geen gevarieerd, volledig en gradueel opgebouwd aanbod kan garanderen. Hij voorziet wel in een motiverende lesopbouw volgens de richtlijnen van het leerplan. Het geregelde zwemonderricht in niveaugroepen zorgt er ook voor dat de meeste leerlingen kunnen zwemmen. Toch zijn te veel activiteiten, werkvormen en bewegingssituaties uit het leerplan in de praktijk niet haalbaar omwille van de gebrekkige infrastructuur en ontbrekende uitrusting. Daardoor zijn er belangrijke tekorten in het aanbod en ligt de focus op het inoefenen van een beperkt aantal motorische competenties. In de planning, evaluatie en rapportering heeft de leraar lichamelijke opvoeding weinig aandacht voor de domeinen 'gezonde en veilige levensstijl' en 'zelfconcept en sociaal functioneren'. Het is voor de onderwijsinspectie onaanvaardbaar dat kinderen die thuis minder mogelijkheden hebben om te sporten, ook op school weinig kansen krijgen om hun sportieve talenten te ontplooien.

De schoolcontext en het toenemend aantal leerlingen met gedrags-, sociale of emotionele problemen dwingen het schoolteam om prioritair te investeren in de sociale en emotionele begeleiding. Sinds kort nemen enkele werkgroepen en individuele leraren preventieve en remediërende initiatieven die het fysiek en sociaal-emotioneel welbevinden binnen een respectvol klas- en schoolklimaat bevorderen. De aanzetten tot visieontwikkeling zijn nog niet samengebracht tot één gezamenlijke visie met evalueerbare doelen die het hele schoolteam onderschrijft. Het team maakt onvoldoende gebruik van gegevens over het welbevinden van de kinderen om individuele ondersteuningstrajecten of groepsinterventies uit te werken. Het schoolteam mist afspraken, procedures, expertise en materialen om leerlingen(groepen) met sociale en emotionele problemen planmatig en doeltreffend te begeleiden.

Ondanks de aanbeveling na de vorige doorlichting heeft het schoolteam nog een hele weg af te leggen om een kwaliteitsvol en gedragen evaluatiebeleid uit te werken. Een kritische reflectie op de huidige evaluatiepraktijk ontbreekt. Voor meerdere domeinen, leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's

is er weinig afstemming met de eindtermen en leerplannen. Het team is weinig vertrouwd met breed evalueren aan de hand van alternatieve evaluatievormen en mist afspraken, beoordelingscriteria en instrumenten. Daardoor worden attitudes en praktische, technische, creatieve en sportieve vaardigheden onderbelicht. Het schoolteam slaagt er bovendien onvoldoende in om de evolutie op kind-, klas- en schoolniveau in beeld te brengen en op te volgen aan de hand van geschikte instrumenten.

Sinds dit schooljaar berust het algemeen beleid bij een nieuwe directeur die opteert voor een participatief leiderschap door werkgroepen en een leerlingenraad op te richten. Ook ouders worden nauwer betrokken bij de schoolwerking. Het aantal werkgroepen is inmiddels teruggeschroefd omdat ze de draagkracht van het team overschreden. De directeur koos ervoor om eerst op administratief vlak orde op zaken te stellen. Aangezien een gedeelde visie op kwaliteitsvol onderwijs en een actueel schoolwerkplan ontbreken, is er weinig gezamenlijke doelgerichtheid en wordt de pedagogisch-didactische werking onvoldoende aangestuurd. De directeur beseft dat een sterk onderwijskundig beleid en praktijkgerichte coaching nodig is om vernieuwings- en verbeteringsprocessen planmatig te implementeren en om te vermijden dat waardevolle initiatieven verwateren. Ook het kwaliteitszorgbeleid staat niet op punt. Het is geen gewoonte om op basis van de nodige valide gegevens kritisch te reflecteren over de onderwijskwaliteit en het (eigen) onderwijskundige handelen. De systematische confrontatie met tegenvallende leerlingenprestaties hebben bij een aantal teamleden geleid tot een zekere vorm van aangeleerde hulpeloosheid. Die werkt belemmerend op de groeikracht van de school.

Het onderzoek naar de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op de school wijst uit dat de school faalt in het systematisch opsporen van risico's en beheersen van tekorten. De onderwijsinspectie heeft er omwille van het ontbreken van enige systematiek in het beleid, de gebrekkige beheersing van vastgestelde tekorten, de feitelijke situatie op het domein en in de schoolgebouwen weinig vertrouwen in dat de school deze tekorten zelfstandig kan wegwerken.

De school leeft de onderwijsregelgeving niet na met betrekking tot de procedure voor de uitreiking van getuigschriften en attesten en de bewaring van de bijhorende lijsten, notulen en dossiers, het recht op 28 lestijden van de kleuters, de uitwerking van een schooleigen planning voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen, en de voorbereiding en evaluatie van meerdaagse extra-murosactiviteiten.

De vaststellingen in verband met de inspanningsverplichting voor de ontwikkelingsdoelen en de resultaatsverplichting voor de eindtermen van de onderzochte leergebieden leiden in beide afdelingen tot een ongunstig advies. De onderwijsinspectie oordeelt dat externe ondersteuning nodig is om de tekorten te remediëren.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
wiskundige initiatie

Lager onderwijs - Leergebieden

wiskunde
wereldoriëntatie
lichamelijke opvoeding

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Sociale en emotionele begeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied Nederlands in onvoldoende mate na. Outputgegevens tonen aan dat een hoog aantal kleuters te weinig vorderingen maakt op het vlak van passieve taalvaardigheid. Materiële tekorten, de beperkte onderwijstijd en een gebrek aan een gedragen visie hypothekeren het taalvaardigheidsonderwijs. Het onderwijsaanbod voor Nederlands mist doelgerichtheid, evenwicht, volledigheid en continuïteit. De fragmentarische evaluatiepraktijk bemoeilijkt een adequate afstemming van het onderwijsaanbod en de leerbegeleiding op het taalontwikkelingsniveau van de kleuters.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wiskundige initiatie in onvoldoende mate na. Outputgegevens tonen aan dat een hoog aantal kleuters weinig wiskundig inzicht heeft verworven bij de aanvang van het eerste leerjaar. Het team van de kleuterafdeling kan onvoldoende garanties bieden op een breed en evenwichtig aanbod. Onder meer door het inefficiënt gebruik van de onderwijstijd en de leerkrachtgestuurde aanpak krijgen kleuters te weinig kansen om op een speelse manier diverse wiskundige ervaringen op te doen binnen rijke contexten. De evaluatiepraktijk mist validiteit waardoor het onderwijsaanbod en de leerbegeleiding onvoldoende inspelen op de noden en de beginsituatie van de kleuters.

3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wiskundige initiatie

Curriculum	Het team van de kleuterafdeling is weinig vertrouwd met de kerngedachten van
Onderwijsaanbod	de ontwikkelingsdoelen en met bouwstenen van de leerplannen. De
<i>Referentiekader</i>	kleuterleraren verkenden het nieuwe leerplan voor Nederlands niet, waardoor ze
<i>Planning</i>	de krachtlijnen en de bijhorende leerplandoelen onvoldoende toepassen in de
<i>Evenwichtig en volledig</i>	concrete onderwijspraktijk.
<i>Samenhang</i>	Hoewel alle kleuterleraren in hun planningsdocumenten en hoekenfiches
<i>Brede harmonische vorming</i>	verwijzen naar geselecteerde leerplandoelen, zijn de leerplannen geen
<i>Actief leren</i>	richtinggevende leidraad om het aanbod af te bakenen en vorm te geven. Het is
	geen gewoonte om bij de planning te vertrekken vanuit leerplandoelen. Bij de
	uitwerking van een thema gaan kleuterleraren in de eerste plaats op zoek naar
	activiteiten op basis van ervaring, eigen doelen en diverse inspiratiebronnen. De
	latere koppeling van activiteiten aan leerplandoelen gebeurt veeleer vanuit
	verantwoordingsperspectief. Hierdoor missen de kleuterleraren kansen om
	doelgericht te plannen en om talige of wiskundige impulsen af te stemmen op
	het ontwikkelingsniveau van de kleuters.

Met het oog op een evenwichtig aanbod en conform een schoolafpraak zorgen de kleuterleraren binnen de thematische werking voor een geïntegreerde benadering van de verschillende leergebieden.

Hoewel ze binnen hun planningssysteem de nagestreefde leerplandoelen registreren, hebben de kleuterleraren weinig zicht op hiaten in het aanbod op klas- en schoolniveau. Daardoor kunnen ze onvoldoende garanties bieden op een breed en gradueel opgebouwd onderwijsaanbod.

De klaspraktijk en het onderwijsaanbod binnen en tussen de leeftijdsgroepen zijn weinig op elkaar afgestemd, maar de verticale samenhang in de kleuterafdeling groeit. Een aantal recente afspraken over de gradatie in kalenders, symbolen, pictogrammen, hoekaanduidingen en het taken- of keuzebord dragen bij tot meer continuïteit en gradatie. Tussen parallelklassen zijn er echter wel verschillen in de concretisering van deze afspraken. Om de nodige variatie en samenhang te brengen in de terugkerende thema's, maakten de kleuterleraren dit schooljaar afspraken over de themawoordenschat per leeftijdsgroep. Daarbij onderzochten ze niet of de geselecteerde woorden voldoende afgestemd zijn op wetenschappelijke inzichten over het taalverwervingsproces en op het ontwikkelingsniveau van de betrokken leeftijdsgroep of van het individuele (taalzwakke) kind. Voor wiskundige begripsvorming beschikken de kleuterleraren sinds kort wel over een gegradeerde begrippenlijst. Ze benutten deze lijst echter onvoldoende om doelgericht wiskundige impulsen te plannen of om speelleerhoeken vanuit wiskundig oogpunt te verrijken.

Uit een analyse van de planningsdocumenten blijkt dat de kleuterleraren sommige domeinen of leerplandoelen nauwelijks of weinig kwaliteitsvol nastreven. In de selectie van leerplandoelen voor Nederlands ligt de klemtoon in alle klassen duidelijk op de mondelinge taalvaardigheden luisteren en spreken. Maar in de praktijk gebeurt dit weinig kwaliteitsvol. De noodzakelijke ingrediënten die het leerplan voorschrijft, zijn niet aanwezig. De kleuterleraren voorzien onvoldoende hoekverrijking die leidt tot een rijk taalaanbod met gevarieerde praatsoorten. Daardoor schakelen kleuters in de klas frequent over op het Frans. Het bewust inschakelen van een variatie aan talige werkvormen is leerkrachtafhankelijk. In meerdere klassen zetten de kleuterleraren de kleuters onvoldoende aan tot taalproductie vanuit uitdagende opdrachten. Bovendien is er te weinig aandacht voor feedback en reflectie op taalproductie in de klas.

De zwakke resultaten van de oudere kleuters en leerlingen van het eerste leerjaar op de genormeerde taaltoetsen illustreren dat het taalvaardigheidsonderwijs in de kleuterafdeling onvoldoende rendeert. Planmatig en intensief woordenschatonderwijs krijgt in de kleuterafdeling geen prominente plaats. Hoewel de meeste kleuters vanuit hun anderstalige thuissituatie niet over de nodige Nederlandse basiswoordenschat beschikken, implementeert het team deze bouwsteen van het leerplan Nederlands onvoldoende. De kleuterleraren zijn weinig vertrouwd met de systematische opbouw en verankering van woordenschat.

In de meeste klassen is er weinig doelbewuste aandacht voor ontluikende en beginnende geletterdheid. Als voorbereiding op de overgang naar het eerste leerjaar wordt bij taalactiviteiten voor de oudere kleuters sterk ingezet op fonologisch en fonemisch bewustzijn en op technisch lezen.

Het onderwijsaanbod voor wiskundige initiatie is globaal genomen evenwichtiger dan dat van Nederlands, maar er zijn behoorlijke interindividuele verschillen tussen kleuterleraren in de aandacht voor de verschillende domeinen. Het enorm hoge aantal laagpresterende kinderen bij de beginmeting van een genormeerd volgsysteem in het eerste leerjaar wijst op een weinig doeltreffend aanbod voor wiskundige initiatie. Deze resultaten staan bovendien in schril contrast met het feit dat kleuterleraren voor bepaalde aspecten van dit leergebied de lat zelfs hoger leggen dan de ontwikkelings- en leerplandoelen. Dat is indicatief voor een onderwijsaanbod dat onvoldoende is afgestemd op het ontwikkelingsniveau en de specifieke behoeften van de kleuters.

De kerngedachten van de ontwikkelingsdoelen en van het leerplan wiskundige initiatie beklemtonen het belang van actief en zelfontdekkend leren in een speelse context en binnen goed uitgebouwde probleemsituaties. De school schakelde een Brusselse ondersteuningsinstantie in om samen met de leraren op zoek te gaan naar dergelijke aansprekende speelleersituaties. De observaties tonen aan dat enkele kleuterleraren er inmiddels in slagen om gevarieerde situaties en speelse activiteiten aan te bieden. Anderen kiezen voor een vrij sturende aanpak gericht op formeel schools leren, waarbij het speelse karakter vervalst en het risico op didactische vervroeging dreigt. In deze klassen leggen sommige kleuters weinig betrokkenheid en zin voor initiatief aan de dag.

Met onder meer het keuze- en takenbord en met stappenplannen ondersteunen de leraren de zelfredzaamheid en de zelfsturing van de kleuters. Door de terugblikactiviteiten aan het einde van de dag worden de eerste stappen in de richting van (zelf)reflectie gezet.

Onderwijsorganisatie
*Onderwijstijd
 Klasmanagement*

Om kleuters de nodige houvast te bieden, maakte het team afspraken over de dagindeling met een vaste fasering van rituelen, gezamenlijke activiteiten en keuzemomenten. Door capaciteitsproblemen in de refter besteden de kleuterleraren systematisch de helft van de laatste lestijd in de voormiddag aan het middageten. Daardoor gaan wekelijks minstens twee lestijden verloren. Daarenboven nemen ook de koek- en drankmomenten en gewoontevorming te veel tijd in beslag. Door dit inefficiënt gebruik van kostbare onderwijstijd gaan te veel kansen verloren om met deze kwetsbare groep kleuters de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De kleuterklassen bieden onderling een wisselend beeld wat betreft een uitnodigende en gezellige sfeer, een gestructureerde en ordelijke inrichting, de aanwezigheid van aantrekkelijke en uitdagende materialen en de hoekverrijking. Meerdere kleuterleraren rapporteren dat de financiële middelen ontoereikend zijn om de speelleerhoeken talig en wiskundig te verrijken en om te voldoen aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen. Sommigen vangen dit op met persoonlijke financiële investeringen en zelfgemaakte materialen.

De beschikbare audiovisuele (multi)media worden onder meer ingezet voor educatieve software en voor luisterverhalen. In de meeste klassen ontbreekt een luisterhoek. Het aantal computers met functionerende internetverbinding beantwoordt niet aan de verwachtingen van het vernieuwde leerplan Nederlands. Van de meeste boekenhoeken gaat weinig aantrekkingskracht uit. Het gamma aan boeken, bronnen en teksten is vaak beperkt. Positief zijn wel de zelfgemaakte themaboekjes of foto's waar kleuters naar kunnen teruggrijpen. Tijdens de observaties valt op dat de kleuters meerdere speelleerhoeken weinig bezoeken. De kindvriendelijke opstelling en doelmatige verrijking van de

huishoud- en poppenhoek, de winkelhoek en de verkleedhoek zijn in meerdere klassen niet optimaal, waardoor ze niet aanzetten tot talige interactie en wiskundige activiteit.

Infrastructuur De hygiënische omstandigheden en de infrastructuur van de kleuterafdeling belemmeren de ontwikkeling van een aangenaam en stimulerend klasklimaat. Bij de jongere kleuters bemoeilijkt het gebrek aan ruimte de klasinrichting zodat de bewegingskansen beperkt zijn.
De kleuterleraren benutten de buitenruimte en de onmiddellijke schoolomgeving om verwondering uit te lokken en om de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

In de evaluatiepraktijk is het geen verworvenheid om planning en observatie op elkaar af te stemmen door geregeld gericht te observeren in aansluiting bij vooraf afgebakende leerplandoelen.
Om de ontwikkelingsevolutie van de kleuters in kaart te brengen, schalen de kleuterleraren enkele keren per jaar het welbevinden, de betrokkenheid en een aantal competenties van de kleuters in op basis van hun globaal beeld van de kleuters. Daarbij evalueren leraren onder meer taalvaardigheid, kleine motoriek (handschriftontwikkeling) en wiskundig en logisch denken.
Het kleuterteam verfijnde dit observatiesysteem voor de verschillende competenties. Volgens het team vormden de leerplandoelen daarbij een belangrijke inspiratiebron. Een analyse leert echter dat het observatiesysteem onvoldoende evenwichtig en representatief is ten opzichte van de leerplan- en ontwikkelingsdoelen. Dat geldt in het bijzonder voor taalvaardigheid en voor wiskundig en logisch denken. De gekozen criteria laten te veel ruimte voor persoonlijke interpretatie en weerspiegelen de huidige klemtonen in het onderwijsaanbod. Voor wiskundig en logisch denken liggen de eisen zelfs hoger dan de verwachtingen van het leerplan en hebben een aantal criteria geen raakvlakken met dit referentiekader.

Voor de oudere kleuters doet het team een beroep op genormeerde toetsen voor passieve taalvaardigheid. In de aanloop naar het eerste leerjaar worden de oudste kleuters onderworpen aan een genormeerde schoolrijpheidstest. Tot nog toe legden alle kleuters ook de bijkomende test af die eigenlijk bedoeld is voor hertesting van diegenen die uitvallen op de eerste test. Het kleuterteam wil hiermee de ontwikkeling op het vlak van lees-, schrijf- en rekenvoorwaarden nagaan. Dit instrumentarium is evenwel niet ontworpen om de longitudinale evolutie te meten.

Rapporteringspraktijk
Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie

Met formele en informele oudercontacten informeren de kleuterleraren de ouders over de ontwikkeling van hun kind. De communicatie verloopt vaak moeilijk doordat veel ouders het Nederlands niet machtig zijn.

Een aantal initiatieven die de betrokkenheid van ouders bij de klaswerking en de ontwikkeling van hun kind stimuleren, zijn verwaterd. Met het babbeluurtje en de openklasdag wil de school nieuwe bruggen slaan tussen ouders en school.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De genormeerde toetsen en de observaties bieden een fragmentarisch beeld op de taalvaardigheid en de wiskundige ontwikkeling van de kleuters. Meerdere leraren trekken de relevantie en meerwaarde van de objectieve toetsresultaten in twijfel waardoor ze op school- en klasniveau nog onvoldoende worden geanalyseerd als basis voor zorgverbredende interventies.

De kleuters krijgen tijdens de activiteiten additionele hulp van de klasleraren en de zorgondersteuners. De ondersteuning bestaat vooral uit 'pre- en reteaching'. De handelingsbekwaamheid van leraren om doelgericht te differentiëren en kinderen (met gelijkaardige onderwijsbehoeften) te groeperen, verschilt. De hulpverlening richt zich vooral op korte termijnproblematieken en 'technische vaardigheden'.

De begeleiding van taalzwakke of ontwikkelingsvertraagde kleuters mist doelen op korte en langere termijn en een zekere systematiek, waardoor de effectiviteit van de zorgverbredende maatregelen bemoeilijkt wordt.

Afstemming met partners

Samenwerking

De samenwerking tussen het team, het centrum voor leerlingenbegeleiding en externe begeleidings- en ondersteuningsinstanties verloopt niet optimaal. Meerdere leraren verwoorden meer nood te hebben aan duidelijkheid en praktijkgerichte coaching met concrete tips. De openheid ten aanzien van externe begeleiding is leerkrachtafhankelijk. De jarenlange ondersteuning op het vlak van taalvaardigheid laat niet de verhoopte sporen na. Sommige leraren vertonen een zekere begeleidingsmoeheid. Ze vertrouwen erop dat ze inmiddels de nodige expertise hebben verworven. Anderen zien in de ondersteuning en samenwerking wel opportuniteiten om hun klaswerking te optimaliseren. Positieve effecten daarvan zijn zichtbaar in hun klaspraktijk.

Er is een beperkte samenwerking en inhoudelijke afstemming tussen de leraren van de oudste kleuters en de leraren van het eerste leerjaar. De school herbekijkt momenteel de activiteiten die de overgang van kleuter- naar lagere afdeling moeten versoepelen.

Professionalisering Deskundigheidsbevordering

Nascholingen Interne expertise

In het verleden lag het accent van de vraaggestuurde begeleiding vanuit het Brussels ondersteuningsaanbod op de stimulering van taalvaardigheid. Om in te spelen op de moeilijkheden van kleuters bij wiskundige begripsvorming is de focus van de ondersteuning dit schooljaar verschoven naar wiskundige initiatie.

De school beschikt over een beperkt aanbod aan eigentijds en praktijkgericht bronnenmateriaal. De samenwerking tussen parallelleleraren is beperkt. Het is geen gewoonte om gezamenlijk thema's uit te werken om tot een gelijkgerichte aanpak te komen. Het team laat nog heel wat kansen onbenut om met en van elkaar te leren.

Visieontwikkeling

Het team van de kleuterafdeling heeft geen gezamenlijke gedragen visie op kwaliteitsvol actueel kleuteronderwijs en op taalvaardigheidsonderwijs dat inspeelt op de specifieke noden van taalzwakke en anders- of meertalige kleuters. Meerdere leraren hebben weinig zicht op de fasen en mijlpalen van het taalverwervingsproces en op de consequenties daarvan voor de pedagogisch-didactische praktijk. Het team is bovendien onvoldoende vertrouwd met de principes van doeltreffend wiskundeonderwijs bij jonge kinderen.

3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied wiskunde in onvoldoende mate. Outputgegevens wijzen erop dat veel leerlingen de onderwijsdoelstellingen niet halen. Het evenwicht tussen de verschillende domeinen is niet gegarandeerd. De aanwezige leermiddelen zijn te beperkt om de onderwijsdoelstellingen te realiseren. Meerdere leraren missen de expertise om adequaat in te spelen op verschillen tussen kinderen en om rekenzwakke leerlingen doeltreffend te begeleiden.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Voor de planning en invulling van het onderwijsaanbod van wiskunde baseren de leraren zich grotendeels op een onderwijsleerpakket. Ze vertrouwen erop dat dit referentiekader de nodige garanties biedt op een evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod. Maar in de praktijk zorgen de vele leerlingen met rekenproblemen ervoor dat het accent op het domein getallen ligt, waardoor er minder tijd rest voor de overige domeinen.

In hun elektronisch planningssysteem registreren de leraren zowel concrete lesdoelen als eindtermen of leerplandoelen. Dat moet een meer leerplangerichte planning en bewaking van het onderwijsaanbod stimuleren. De mate waarin het leerplan daadwerkelijk een leidraad vormt voor de afbakening van het wiskundeaanbod is echter leerkrachtafhankelijk. Sommige leraren vergelijken het onderwijsleerpakket met de eisen van het leerplan of met de beginsituatie van hun leerlingen en sturen op grond daarvan hun aanbod bij. De meesten verdiepten zich echter niet in de kerngedachten en algemene doelen van het leerplan. Daardoor zijn de didactische en methodologische oriënteringspunten van het leerplan te weinig richtinggevend voor de onderwijspraktijk. Bovendien grijpen de leraren het leerplan te weinig aan om in het leerpakket een onderscheid te maken tussen basisleerinhouden voor iedereen en uitbreiding voor wie het aankan.

Hoewel het leerplan het belang van het ontdekken van een brede waaier aan denk- en oplossingsmethodes beklemtoont, krijgen de domeinen problemen oplossen en attitudes een bescheiden plaats in het aanbod. Er gaat te weinig aandacht naar betekenisvolle probleemsituaties waarbij de leraren de leerlingen stimuleren om het probleem te definiëren, met elkaar in overleg te gaan en samen oplossingsstrategieën en probleemoplossende vaardigheden te ontwikkelen.

De leraren houden het leerproces vaak strak in handen waardoor leerlingen weinig kansen krijgen om vragen te stellen, zelf op zoek te gaan naar mogelijke oplossingswegen en hierover te reflecteren. De sterke leerkrachtgestuurde aanpak verlaagt de actieve betrokkenheid van leerlingen en biedt hen minder mogelijkheden om de relevantie van wiskundig denken en handelen te ervaren. Daarnaast krijgen leerlingen weinig kansen om vanuit betekenisvolle en realistische contexten levensechte ervaringen op te doen als basis voor de verwerving van inzichten, vaardigheden en wiskundetaal.

Voor wiskunde zoekt het team minder intentioneel naar samenhang met andere leergebieden of leergebiedoverschrijdende eindtermen. Illustratief zijn de gemiste kansen om vanuit een schooleigen planning doelbewust te werken aan de verschillende facetten van leren leren. Volgens meerdere leraren liggen problemen op het vlak van werkhouding of probleemoplossende vaardigheden mee aan de grondslag van de zwakkere wiskundeprestaties. Daarom is het verwonderlijk dat er op schoolniveau weinig afspraken te vinden zijn over het aanbrengen van aanpakstrategieën en heuristieken die de zelfsturing van de leerlingen en de transfergerichtheid van het aanbod bevorderen.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Het aantal lestijden dat leraren programmeren voor wiskunde valt binnen het bereik dat het leerplan aanbeveelt. Sommige leraren geven echter aan dat de voorziene onderwijstijd voor heel wat leerlingen niet volstaat om de vooropgestelde onderwijsdoelen te verwerven.

Enkele teamleden hebben lage verwachtingen ten aanzien van de leerlingen en de mogelijkheden om te leren rekenen in het bijzonder. Meerdere leraren geloven er sterk in dat enkel schoolexterne hulp en zittenblijven voor rekenzwakke kinderen soelaas kan bieden. Dat verklaart mee het hoog aantal leerlingen met schoolse achterstand.

In een aantal klassen ontbreekt een gestructureerd klasmanagement en een flexibele klasorganisatie waardoor deze leraren er weinig in slagen om gedifferentieerd om te gaan met de vaak grote verschillen in leerbehoeften tussen de leerlingen. Het team heeft geen gedragen visie op wiskundeonderwijs afgestemd op de instroomkenmerken van de leerlingen.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over onvoldoende materiaal om het wiskundige handelen en denken te stimuleren. Sommige leermiddelen ontbreken, zijn niet meer volledig of verouderd, of zijn in een te beperkt aantal exemplaren beschikbaar om leerlingen er individueel mee aan de slag te laten gaan.

Op schoolniveau bestaan er weinig afspraken over de aanwezigheid van ondersteunende strategiekaarten in het klasbeeld. Daardoor ontbreken in meerdere klassen wandplaten die leerlingen houvast bieden bij het planmatig werken of oplossen van (wiskundige) problemen.

Hoewel het domein meten voor veel leerlingen een struikelblok vormt, is een gradueel opgebouwde voorstelling van referentiematen niet zichtbaar in het klasbeeld.

Ondanks het groot aantal leerlingen met reken- of automatisatieproblemen worden multimedia binnen het wiskundeonderwijs weinig geïntegreerd als ondersteunend leer-, oefen- en differentiatiemiddel. De geregelde stroompannes en internetproblemen ontmoedigen het systematisch gebruik van ICT als ondersteuning en verlevendiging van het leerproces.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De meeste leraren gebruiken vrij systematisch de summatieve toetsen van het onderwijsleerpakket, tussentijds aangevuld met eigen toetsen.

In het begin van het schooljaar werd een genormeerd leerlingvolgsysteem voor wiskunde geïntroduceerd. De confronterende resultaten van deze eerste afname deden de school besluiten om geen volgende afname meer in te plannen. Daardoor kunnen ze de evolutie van de leerlingen niet in kaart brengen en de effectiviteit van het geboden onderwijs op klas- en schoolniveau niet bewaken.

Op advies van de pedagogische begeleidingsdienst analyseren enkele leraren samen met een zorgondersteuner of de zorgcoördinator toetsgegevens om verbeterpunten in het onderwijsaanbod voor het domein getallen op het spoor te komen. Toetsresultaten relateren aan het gegeven onderwijs is echter geen verworvenheid. Mindere prestaties schrijven de leraren doorgaans toe aan de beperkte cognitieve capaciteiten van de leerlingen of aan hun gezinscontext.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Verschillende leraren geven aan dat het tempo en het niveau van het gehanteerde onderwijsleerpakket voor een groot aantal leerlingen te hoog gegrepen is. De resultaten op een methode-onafhankelijke toets bevestigen dat in meerdere klassen disproportioneel veel leerlingen zwak presteren voor wiskunde. De leraren ervaren daarenboven onvoldoende leerwinst.

Diagnosticerend onderwijzen is in meerdere groepen nog geen verworvenheid. Daarenboven is de kwaliteit van de 'preventieve basiszorg' en 'de verhoogde zorg' via een doelmatige en efficiënte klasinterne differentiatie sterk leerkrachtafhankelijk. In overleg met de pedagogische begeleidingsdienst past de school de organisatie van het wiskundeonderwijs aan in een aantal leerjaren. Sinds kort zijn in deze leerjaren de leerlingen onderverdeeld in (klasoverstijgende) niveaugroepen waarbij voor een aantal lestijden gedurende een bepaalde periode sterk wordt ingezet op de oefening van basisvaardigheden voor een bepaald domein. Daarbij stuurt het onderwijsleerpakket het aanbod voor dat specifieke domein minder aan. Tijdens de overige lessen wiskunde volgen de leraren het onderwijsleerpakket gedeeltelijk verder voor de andere domeinen. Het is te vroeg om hiervan resultaat te zien.

In de fase van 'uitbreiding van zorg' zet de school voor een beperkt aantal leerlingen een individueel leertraject op. De begeleiding is vaak een vorm van repetitief onderwijs. Deze interventies zijn gericht op symptoombehandeling en oefening en te weinig op het bevorderen van wiskundig inzicht en het stapsgewijs remediëren van dieperliggende oorzaken. Daarenboven slaagt de school er onvoldoende in om de automatisatieproblemen van een aanzienlijke groep kinderen adequaat aan te pakken en mist ze de expertise om rekenzwakke kinderen op doeltreffende wijze te begeleiden. Hoewel meerdere leerlingen een sterke achterstand opgelopen hebben voor wiskunde, heeft het zorgteam tot op heden slechts een beperkt aantal handelingsplannen uitgewerkt. Deze plannen vertonen sporen van handelingsgericht werken en bieden mogelijkheden voor een planmatige en doelgerichte begeleiding.

Ondanks zwakke resultaten op een centrale eindtoets, stond dit leergebied de laatste jaren niet in de vernieuwingsfocus. Het pedagogisch-didactische handelen van de leraren werd weinig opgevolgd en bijgestuurd. De leraren zijn niet op de hoogte van het bestaande remediëringsplan voor wiskunde.

Om de interne expertise op het vlak van rekenonderwijs te verhogen doet de school sinds kort een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst. Enkele leraren maakten dit schooljaar tijdens individuele nascholingsactiviteiten kennis met een orthodidactische rekenmethode. De huidige schoolleiding en het zorgteam ondersteunen de leraren onvoldoende om hun rekenonderwijs te verbeteren en af te stemmen op de complexe zorgvragen van hun leerlingen. Daardoor ervaren meerdere leraren dat ze niet over de nodige expertise beschikken om een adequaat antwoord te bieden op de specifieke onderwijsbehoeften van een groot aantal leerlingen. Op advies van de pedagogische begeleidingsdienst schakelt de school vanaf volgend schooljaar over op een nieuw onderwijsleerpakket voor wiskunde. Het team is weinig betrokken bij de keuze van deze wiskundemethode.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor wereldoriëntatie in onvoldoende mate. Dat bevestigen outputgegevens van objectieve centrale eindtoetsen. Op schoolniveau zijn er onvoldoende garanties voor een coherent, evenwichtig en gradueel opgebouwd aanbod. Het team is niet doordrongen van de uitgangspunten van de vernieuwde eindtermen en het leerplan. Hierdoor mist het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk doelgerichtheid. De onderwijstijd en de beschikbare leermiddelen volstaan niet om de eindtermen te bereiken.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De leraren baseren zich op verschillende referentiekaders om hun onderwijsaanbod voor wereldoriëntatie samen te stellen. In meerdere groepen is het vooral het onderwijsleerpakket voor Nederlands dat in belangrijke mate de planning en de inhoud van de lessen wereldoriëntatie aanstuurt. Met het oog op een geïntegreerd aanbod gaan leraren voor wereldoriëntatie en muzische vorming intentioneel op zoek naar onderwerpen of activiteiten die aansluiten bij de thema's van Nederlands. Daarbij leveren meerdere leraren verdienstelijke inspanningen om de thema's van wereldoriëntatie vanuit verschillende domeinen en invalshoeken te belichten. Sommige thema's kennen echter een te enge of een cursorische benadering vanuit een specifiek domein.

De keuze voor een onderwijsleerpakket dat nauw aansluit bij de methode voor aanvankelijk lezen verzekert in het eerste leerjaar de horizontale samenhang tussen beide leergebieden. De leraren springen flexibel om met dit pakket en vullen aan met een aantal eigen thema's. De jaarplannen en thema's van de overige klassen komen op diverse wijze tot stand. Sommigen baseren zich op het materiaal van een voorganger of collega. Een aantal combineert zelfuitgewerkte thema's met materiaal uit verschillende onderwijsleerpakketten. Anderen laten zich bijna uitsluitend leiden door een specifiek leerpakket.

Conform een schoolafpraak noteren de leraren in hun planningsdocumenten zowel eigen lesdoelen als leerplandoelen of eindtermen per les of thema. Er zijn interindividuele verschillen in de mate waarin de leerplandoelen daadwerkelijk richtinggevend zijn voor de onderwijspraktijk. De doelenselectie gebeurt niet altijd even nauwgezet, waardoor het aanbod onvoldoende representatief is voor de (veelheid aan) geselecteerde doelen. Meerdere leraren zijn te weinig vertrouwd met de kerngedachten van de eindtermen en met de bouwstenen van het vernieuwde leerplan om de doelstellingen adequaat te implementeren.

Het team van de lagere afdeling is zich ervan bewust dat de verschillende referentiekaders en personeelwissels de uitbouw van een gradueel opgebouwd aanbod bemoeilijken. Daarom nam het team recent enkele initiatieven die een bewaking van het aanbod op termijn mogelijk maken. Zo werden per graad een aantal inhoudelijke afspraken gemaakt om de leerinhouden voor enkele domeinen op elkaar af te stemmen. Ook de recente elektronische registratie van de geselecteerde leerplandoelen kadert vooral in de bewaking van het aanbod. Op dit ogenblik kan het team op schoolniveau echter geen evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod garanderen. Leraren zijn momenteel onvoldoende op de hoogte van het werkelijke onderwijsaanbod in de verschillende leerjaren en graden. Een analyse van de planningsdocumenten bevestigt dat er breuklijnen, overlappingsen en hiaten zijn in het aanbod.

Globaal ligt de klemtoon in het aanbod op de domeinen natuur en tijd. De domeinen mens en maatschappij en techniek krijgen minder aandacht. Het domein ruimte komt onvoldoende systematisch aan de orde, wat zich weerspiegelt in de outputgegevens. Meerdere leraren worstelen nog met de interpretatie van de kerncomponenten van techniek. Daardoor is het moeilijk om het denken vanuit technische processen in de klaspraktijk om te zetten.

De school wil zich profileren als een groene school en investeert daarom in een aantal educaties zoals gezondheids- en milieueducatie. Met ondersteuning van de werkgroepen gezondheidsbeleid en milieuzorg-op-school (MOS) worden zowel op klas- als schoolniveau sensibiliserende acties en projecten opgezet. De werkgroep gezondheidsbeleid maakt momenteel werk van enkele leerlijnen. In de recent opgestarte leerlingenraad maken de oudste leerlingen kennis met democratische principes. De meeste leraren plannen geregeld momenten in waarbij leerlingen stilstaan bij de actualiteit. Door een gebrek aan inhoudelijke afspraken of leerlijnen krijgt verkeerseducatie niet de plaats die ze verdient in het aanbod.

Sommige leraren streven de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden of leren leren bewust na binnen wereldoriënterende activiteiten. Dat is voor de eindtermen ICT niet het geval. Meerdere leraren hebben weinig voeling met de leergebiedoverschrijdende eindtermen. De lagere afdeling stelde bovendien nog geen schooleigen planning op met het oog op een gelijkgerichte en gradueel opgebouwde implementatie van deze eindtermen. Nochtans blijkt uit de evaluatiepraktijk dat de meeste leerlingen gerichte ondersteuning nodig hebben bij het leren studeren, het functioneel gebruik van diverse informatiebronnen en het sociaal functioneren.

Onderwijsorganisatie <i>Onderwijstijd</i> <i>Klasmanagement</i>	In de meeste klassen voorziet de school het minimum aantal lestijden voor wereldoriëntatie. Enkele leraren besteden structureel te weinig tijd aan dit leergebied. Bovendien moeten de lessen wereldoriëntatie soms wijken voor andere activiteiten. Daardoor is de onderwijstijd te beperkt om het leerplan toe te passen en de leerplandoelstellingen te realiseren. In hun klasmanagement weten enkele leraren de voorkennis en de exploratiedrang van leerlingen te activeren. Ze bieden leerlingen kansen tot actief en zelfontdekkend leren via waarnemen, experimenteren en onderzoeken. Coöperatieve en activerende werkvormen verhogen de betrokkenheid van leerlingen. Een aantal leraren ondersteunt het zelfgestuurd leren door de integratie van aspecten van wereldoriëntatie in het zelfstandig werk. Anderen bouwen het zelfstandig werk af.
Materieel beheer Uitrusting <i>Leermiddelen</i>	Het schoolteam beschikt niet over een actuele inventaris van de beschikbare leermiddelen en materialen voor het leergebied wereldoriëntatie. Daardoor heeft het weinig zicht op de mate waarin ze beantwoordt aan de minimale materiële vereisten van het vernieuwde leerplan. De leraren zeggen dat er onder meer onvoldoende gereedschappen en materialen zijn om de eindtermen techniek na te streven. Ook het aantal atlassen is ontoereikend. Met de ondersteuning van de pedagogische begeleiding werden recent onder meer schoolafspraken gemaakt die zorgen voor een gradatie in de noodzakelijke tijds- en ruimtekaders. Daardoor correspondeert het klasbeeld grotendeels met de verwachtingen van het leerplan. Het dynamisch en functioneel gebruik van deze kaders is echter wisselend. In de meeste klassen ontbreken wandplaten voor verkeer en het boek met de dieren of planten die werden waargenomen doorheen het jaar.
Infrastructuur	De leraren benutten de mogelijkheden van de groene campus om op ontdekking te gaan in de natuur. Ze spannen zich in om de horizon van leerlingen te verbreden en het werkelijkheidsgericht karakter van het aanbod te verhogen met diverse leeruitstappen in de plaatselijke en de ruimere omgeving. Voor de derde graad organiseert de school een geïntegreerde werkperiode waarin sportieve en wereldoriënterende activiteiten centraal staan. De school heeft geen voorbereidings- of evaluatieverslagen van deze meerdaagse extra-murosactiviteiten.

Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i>	Voor de evaluatie van wereldoriëntatie kiezen de leraren in hoofdzaak voor harde evaluatiemethodes in de vorm van schriftelijke toetsen. De meesten stellen deze toetsen zelf op aan de hand van eigen doelen en soms aan de hand van leerplandoelen. De kwaliteit is leerkrachtafhankelijk. Het team kent nog een duidelijke groeimarge in het doelgericht evalueren. Meerdere toetsen zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen waardoor ze aan betrouwbaarheid en validiteit inboeten. Zo kunnen er vraagtekens geplaatst worden bij de relevantie van een aantal opgaven. Toetsen hebben vaak een sterk talig karakter waarin woordenschatbeheersing een belangrijke factor is.
	De evaluatiepraktijk reflecteert het onevenwicht in het onderwijsaanbod. Door een gebrek aan schoolafspraken zijn er overlappingsen in de toetsen van verschillende leerjaren. De toetsen richten zich vooral op kennis, inzicht en cognitieve vaardigheden in verband met de domeinen natuur, tijd en mens en maatschappij. De beheersing van doelen uit de domeinen ruimte en techniek wordt minder geëvalueerd. De leraren zetten zachte evaluatiemethodes te weinig in om praktische vaardigheden en attitudes te evalueren. Dat heeft onder meer als gevolg dat ze praktische en technische talenten van kinderen onvoldoende in beeld brengen.
Rapporteringspraktijk <i>Evenwichtig en volledig</i>	De rapportcijfers zijn in hoofdzaak gebaseerd op de resultaten van schriftelijke toetsen. Informatie uit observaties en andere zachte evaluatiemethoden kennen uitzonderlijk een vertaling op het rapport. Daardoor worden technische en praktische vaardigheden weinig gehonoreerd.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	De beeldvorming en de zorg spitsen zich vooral toe op wiskunde en Nederlands. In het nieuwe digitaal platform ligt de focus minder op moeilijkheden, interesses of talenten van kinderen voor wereldoriëntatie. Ook foutenanalyses zijn niet gebruikelijk voor dit leergebied. Tegenvallende resultaten geven weinig aanleiding tot gerichte remediëringsacties. Voor meerdere leraren is het niet vanzelfsprekend om binnen wereldoriëntatie te differentiëren. Indien nodig bieden ze wel ondersteuning bij bepaalde opdrachten of zorgen ze ervoor dat leerlingen elkaar binnen groeps- of partnerwerk kunnen helpen en van elkaar kunnen leren.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering <i>Nascholingen</i> <i>Interne expertise</i>	Tijdens een gezamenlijke vormingsdag werd een eerste aanzet gegeven voor de ontwikkeling van horizontale en verticale leerlijnen. Deze oefening werd echter weinig aangestuurd en is nog niet afgerond, waardoor er nog onvoldoende continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod is. Enkele leraren participeerden recent aan individuele vormingsinitiatieven in verband met wereldoriëntatie. Meerdere leraren geven aan nood te hebben aan een doorgedreven studie met verduidelijking van de principes en inhouden van het vernieuwde leerplan. Een aantal leraren is vragende partij voor een gerichte professionalisering om hun expertise op het vlak van techniek te vergroten.
Kwaliteitszorg	In functie van kwaliteitszorg neemt de school al een aantal jaren centrale eindtoetsen af voor wereldoriëntatie. De resultaten zijn keer op keer ondermaats, ook in vergelijking met de prestaties van scholen met een gelijkaardige leerlingenpopulatie. Ze wijzen op een onvoldoende beheersing van de eindtermen voor de verschillende domeinen van het leergebied. Op vraag van het schoolbestuur ontwikkelde het intern leiderschap een remediëringsplan (2012-2016) voor wereldoriëntatie. De leraren zijn echter niet op de hoogte van het bestaan van dit plan en van eventuele uitgevoerde verbeteracties.

- Inbreuk(en) op regelgeving**
- De school beschikt niet over een eigen planning waarmee ze kan aantonen dat ze werkt aan het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).
 - De school kan geen dossiers met voorbereidings- en evaluatieverslagen van de meerdaagse extra-murale activiteiten voorleggen (Omzendbrief BaO/2001/13 van 21/11/2001).

3.1.1.6 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor lichamelijke opvoeding in onvoldoende mate. De binnenaccommodatie en de beschikbare materialen vormen belemmerende factoren om een voldoende ruim, gevarieerd en evenwichtig aanbod te plannen voor de verschillende domeinen van het leergebied. De voorziene onderwijstijd volstaat niet om de onderwijsdoelstellingen te bereiken. De evaluatie- en rapporteringspraktijk biedt slechts een partieel beeld van de ontwikkeling voor dit leergebied.

Materieel beheer Infrastructuur Het gebrek aan een geschikte en degelijk uitgeruste gymruimte hypothekeert een kwaliteitsvol en veelzijdig aanbod in een stimulerende context. De binnenactiviteiten vinden plaats in de inkomhal van de kleuterafdeling. Deze kleine ruimte met laag plafond beantwoordt helemaal niet aan de oefenzaal die het leerplan voorschrijft. Volgens de controle van de externe dienst is ze daarenboven niet geschikt om lessen lichamelijke opvoeding in te organiseren. Losstaande kasten en gestapelde materialen beperken bijkomend de krap bemeten ruimte. Geregeld moet de leraar lichamelijke opvoeding de bewegingsactiviteiten onderbreken voor passerende kleuters. Door de gebrekkige hygiëne is het vloeroppervlak meestal vuil en niet slipvrij. Ook de radiatoren vormen een reëel risico voor letsels. Daarnaast is er hinderlijke tocht en ontbreekt zonnewering. De ernstige en aanhoudende geurhinder afkomstig van de kleutertoiletten is niet bevorderlijk voor het leveren van fysieke inspanningen en tempert het enthousiasme voor bewegingsactiviteiten. Er zijn geen kleedkamers waardoor leerlingen genoodzaakt zijn om zich om te kleden in de klas of de traphal.

De leerlingen kunnen verschillende algemene en specifieke bewegingsvaardigheden en (sport)spelen niet inoefenen in deze binnenruimte. Bovendien zijn meerdere werkingsvormen en arbeidsmanieren uit het leerplan moeilijk of niet realiseerbaar. Het gebrek aan ruimte en toestellen belemmert de activiteitsgraad van de kinderen. Daardoor gaat ook geregeld kostbare onderwijstijd verloren aan aanschuiven.

Daarom voorziet de leraar lichamelijke opvoeding in de mate van het mogelijke buitenactiviteiten op de speelplaats voor balsporten en activiteiten die een grote bewegingsruimte behoeven. De speelplaats is uitgerust met doelen maar heeft geen speelvlakbelijning.

De campus en de speeltoestellen bieden mogelijkheden voor speel- en bewegingsactiviteiten. De (sport)spelen tijdens de lessen lichamelijke opvoeding zetten de leerlingen aan tot actieve speeltijden. Bij regenweer is het terrein evenwel erg modderig en vuil, waardoor er te weinig bruikbare speelruimte is. Ook de spelkoffers zijn verdwenen. Om extra ruimte en bewegingskansen te creëren voor de groeiende leerlingenpopulatie heeft het team zelf de nodige tuinonderhoudswerken verricht zodat de leerlingen het bosje kunnen gebruiken voor sport en spel.

Uitrusting <i>Leermiddelen</i>	De school beschikt over onvoldoende bruikbare leermiddelen om de verschillende eindtermen en leerplandoelen op een veilige en verantwoorde wijze na te streven.
Curriculum Onderwijsaanbod <i>Referentiekader</i> <i>Planning</i> <i>Samenhang</i> <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Brede harmonische vorming</i> <i>Actief leren</i>	Door de infrastructurele beperkingen plant de leraar lichamelijke opvoeding de lessen enkel op korte termijn in functie van de weersvoorspellingen. Daardoor ontbreekt een jaarplanning die een evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod bewerkstelligt.
	Het leerplan lichamelijke opvoeding vormt het richtsnoer voor de keuze van het lesonderwerp en de lesdoelstellingen. Daarbij selecteert de leraar per graad meestal een aantal leerplandoelen uit het domein 'motorische competenties'. De klemtoon ligt daarbij op bepaalde aspecten van gymnastiek, atletiek, balvaardigheid, tik- en loopspelen, en op initiatie in enkele sporten. Er is geen koppeling met de twee overige domeinen van het leergebied waardoor er minder doelbewuste en gerichte aandacht is voor 'een gezonde en veilige levensstijl' en voor 'het zelfconcept en sociaal functioneren'. Om activiteiten en bewegingssituaties uit te werken put de leraar inspiratie uit diverse bronnen.
	De documentanalyse bevestigt dat meerdere eindtermen en leerplandoelen niet of onvoldoende aan bod (kunnen) komen doorheen de lagere schoolperiode. Onder meer door het ontbreken van een langetermijnplanning heeft de leraar lichamelijke opvoeding te weinig zicht op de volledigheid van het aanbod.
	Meerdere motorische basisbewegingen oefenen de leerlingen helemaal niet of onvoldoende in. Ook doelen in verband met ritmisch en expressief bewegen, bewegen in vrije natuur, verantwoord en veilig bewegen en het oplossen van bewegingsproblemen komen onvoldoende aan bod in georganiseerde bewegingssituaties.
	De ontwikkeling van kleinmotorische vaardigheden wordt in hoofdzaak toevertrouwd aan de klasleraren. De leraar lichamelijke opvoeding ondersteunt op zijn beurt de klasleraren op het vlak van dans. Hoewel het leerplan bijzondere aandacht vraagt voor de fietsvaardigheid, krijgen de leerlingen onvoldoende kansen om de fietsbehendigheid te verwerven die nodig is om zich veilig in het verkeer te begeven.
	Voor een aantal motorische competenties illustreert de planning een graduele opbouw over de graden heen. De doelenselectie gebeurt evenwel niet altijd even zorgvuldig of leeftijdsadequaat. Daardoor is er bij meerdere bewegingsactiviteiten onvoldoende oog voor gradatie en voor afstemming op de fasen van de fysiologische, psychomotorische en dynamisch-affectieve ontwikkeling van lagereschoolkinderen.
	De bijgewoonde les beantwoordt grotendeels aan de methodologische en didactische oriënteringspunten van het leerplan. De lesopbouw en -organisatie is efficiënt en voorziet de nodige dynamiek en variatie. Er gaat voldoende aandacht naar discipline, veiligheid, en sociaal functioneren. Met motiverende en opbouwende feedback zorgt de leraar voor een positief klimaat waardoor de meeste leerlingen een grote betrokkenheid aan de dag leggen.

Onderwijsorganisatie*Onderwijstijd*

De onderwijstijd voor lichamelijke opvoeding ligt onder het minimale aantal lestijden die het eigen net voorschrijft. Vanuit hun beginsituatie hebben deze kinderen net meer leertijd nodig om de nodige motorische competenties te verwerven. De thuiscontext van meerdere kinderen biedt immers weinig bewegingsmogelijkheden en ze krijgen minder kansen om zich op sportief vlak te ontwikkelen in clubverband.

Voor de derde graad organiseert de school een geïntegreerde werkperiode (GWP) waarin diverse sportieve activiteiten de realisatie van de eindterm rond bewegen in de vrije natuur ondersteunen.

Alle leerlingen krijgen tweewekelijks zwemondericht in het nabijgelegen gemeentelijk zwembad. Soms zorgt de drukke bezetting van het zwembad voor een minder efficiënt gebruik van de onderwijstijd. Samen met de klasleraren begeleiden twee leraren lichamelijke opvoeding het zwemmen in klasoverschrijdende niveaugroepen. Naar verluidt kunnen de meeste leerlingen zwemmen op het einde van het lager onderwijs.

De school slaagt er onvoldoende in om het tekort aan onderwijstijd te compenseren en het gamma aan bewegingskansen uit te breiden met extra activiteiten buiten de reguliere lestijden die kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de leerplandoelen. Er wordt geen middagsport meer ingericht omdat de speelplaats daarvoor te krap geworden is.

Evaluatie**Evaluatiepraktijk***Evenwichtig en representatief**Gericht op bijsturing*

De evaluatie- en rapporteringspraktijk is een weerspiegeling van het onderwijsaanbod en is daardoor onvoldoende breed, gevarieerd en evenwichtig. Met het oog op de rapportering plant de leraar lichamelijke opvoeding de evaluatie van een aantal nagestreefde leerplandoelen voor het domein motorische competenties. De ontwikkeling in de overige domeinen wordt te weinig doelgericht of expliciet geëvalueerd, opgevolgd en gewaardeerd. Observaties van de leraar tijdens de lessen geven aanleiding tot onmiddellijke bijsturing of tot extra oefenmomenten.

Rapporteringspraktijk*Evenwichtig en volledig**Interne en externe**communicatie*

Het rapport brengt de motorische en sportieve vaardigheden en talenten onvoldoende in beeld. Bovendien biedt het geen zicht op de ontwikkelingsevolutie ten aanzien van de verschillende facetten van het leergebied. De leraar lichamelijke opvoeding geeft een quotering voor de beheersing van een leerplandoel of een eigen lesdoel voor turnen en voor zwemmen. Bij de toekenning van een rapportcijfer houdt de leraar rekening met de motorische competentie en evolutie en met de inzet van de leerling. Voor zwemmen is de evaluatie- en rapportering afgestemd op de niveaugroep waartoe de leerling behoort.

De leraar lichamelijke opvoeding maakt gebruik van de oudercontacten om eventuele motorische of attitudinale problemen te signaleren. Hij tracht ook sportieve leerlingen en hun ouders te stimuleren om zich aan te sluiten bij een sportclub.

Begeleiding**Leerbegeleiding***Beeldvorming**Zorg*

De leraar lichamelijke opvoeding is verantwoordelijk voor bewegingsopvoeding in de hele basisschool en kan de meeste leerlingen volgen tijdens hun schoolloopbaan. Hij heeft daardoor een goed zicht op de motorische ontwikkeling en eventuele noden of moeilijkheden van de kinderen. Deze waardevolle informatie registreert hij echter onvoldoende. In het digitale platform is weinig of geen informatie te vinden in verband met de motorische of fysieke ontwikkeling. Er zijn geen overgangsgesprekken om informatie formeel uit te wisselen tussen de klasleraren en de leraar lichamelijke opvoeding. Ook bij

het zorgoverleg is hij niet betrokken. Eventuele problemen op motorisch of sociaal-emotioneel vlak meldt hij wel aan het zorgteam of bespreekt hij informeel met de klasleraar. Door de beperkte aandacht voor sportieve talenten, motorische vaardigheden en problemen in de beeldvorming gaan kansen verloren om binnen de zorgwerking adequaat in te spelen op specifieke noden en om de capaciteiten van de leerlingen te benutten.

Op het niveau van de preventieve basiszorg biedt de leraar lichamelijke opvoeding – naar eigen zeggen - extra stimulansen, differentiatie of individuele ondersteuning op basis van eigen evaluaties. Tijdens de lessen zorgt hij ervoor dat leerlingen elkaar kunnen helpen en van elkaar kunnen leren. In de planningsdocumenten zijn hoofdzakelijk voor zwemmen sporen te vinden van een gedifferentieerd aanbod op basis van de beginsituatie van de leerlingen.

Tijdens bewegingsactiviteiten levert de leraar lichamelijke opvoeding inspanningen om de taalvaardigheid en in het bijzonder de begripsvorming bij de leerlingen op een speelse wijze te bevorderen. Vermeldenswaardig is het initiatief waarbij hij in overleg met de klasleraren doelgericht bijkomende bewegingsactiviteiten voorziet om de ruimtelijke begripsvorming bij jongste leerlingen te ondersteunen en te remediëren.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De leraar lichamelijke opvoeding ervaart een nood aan gerichte vormingen over de implementatie van de domeinen gezonde en veilige levensstijl en zelfconcept en sociaal functioneren.

Het schoolteam benut de aanwezige expertise op het vlak van sport en bewegingsrecreatie te weinig om het bewegingsvriendelijke karakter van de school te verhogen. Dit schooljaar werd wel een werkgroep sport opgericht. Deze werkgroep wil sport en beweging promoten via een voetbalkalender, de organisatie van een sportdag op school, middagtornooien en naschoolse sport. Door ziekte van de coördinator van deze werkgroep staan de werkzaamheden al enige tijd op een laag pitje.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Op basis van het onderzoek ter plaatse en de analyse van de beschikbare documenten blijkt dat de onderwijsinstelling faalt in het systematisch en deskundig detecteren, beheersen en wegwerken van risico's en problemen aangaande bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Toch zijn de schoolparticipanten, die dagelijks bij de schoolwerking betrokken zijn, zich bewust van de zorgwekkende toestand van de schoolinfrastructuur en het effect hiervan op de leerlingen en het personeel.

De samenwerking met de interne en de externe preventiedienst heeft nog niet geleid tot een voldoende verbetering van de tekorten. De laatste rondgang van de interne preventiedienst dateert van 8 en 27 januari 2014. De school kan géén verslagen van voorgaande jaren voorleggen. Ze beschikt enkel over een verslag van een schoolbezoek van de interne dienst van 17 april 2007. De arbeidsgeneesheer bracht een bezoek aan de school op 13 maart 2014. Het voorgaande bezoek van de externe dienst vond plaats op 31 maart 2011.

De school mist de nodige daadkracht en naar verluidt ook de financiële middelen om op een effectieve wijze acties te ondernemen die bijdragen tot een oplossing voor de talrijke tekorten.

Aangezien verschillende noodzakelijke documenten in het preventieregister ontbreken of pas recent werden opgemaakt, spelen het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan onvoldoende in op de concrete behoeften. Dit werd ook vastgesteld door de arbeidsgeneesheer tijdens het laatste bezoek. De inbreuken uit het keuringsverslag (d.d. 21/03/2014) van de elektrische laagspanningsinstallaties werden nog niet weggewerkt, ondanks dagelijkse stroompannes én het advies van het erkend controleorganisme

dat de vermelde inbreuken zonder verwijl dienen aangepakt te worden. De aanvraag van een prijsofferte voor de plaatsing van een meterkast is lopende. Daarenboven beschikt de school niet over een brandpreventieverslag dat beantwoordt aan de actuele toestand van de gebouwen en het domein.

Uit de recente controles en adviezen van deskundigen blijkt dat de school op vlak van bewoonbaarheid en veiligheid veel tekorten moet wegwerken en dat ze deze situatie niet beheerst. De jarenlange verwaarlozing van het schoolgebouw en het domein is overal zichtbaar. Daarenboven is het onderhoud van het schooldomein, de gangen, lokalen en toiletten ondermaats. In meerdere lokalen voldoet de kunstverlichting niet of kunnen lampenkappen een grondige poetsbeurt gebruiken. Op verschillende plaatsen zijn lampen stuk, ontbreken armaturen of werden bij vervanging meerdere lichtkarakteristieken door elkaar gebruikt. Meerdere lokalen in het kleuterblok kunnen onvoldoende verlucht worden en kampen met ernstige geurhinder. De werking van het geconditioneerde verluchtingssysteem in het modulaire gebouw is voor enkele personeelsleden niet duidelijk en in enkele klaslokalen wordt dit systeem omwille van 'geluidshinder' onvoldoende gebruikt. In enkele lokalen is de temperatuur moeilijk te regelen aangezien regelknoppen op radiatoren niet werken. Tijdens de doorlichting merkte de onderwijsinspectie risicovolle situaties op. Zo zijn bijvoorbeeld gevaarlijke zones onvoldoende afgeschermd of beveiligd en is veilig evacueren onmogelijk omdat een aantal evacuatiewegen niet vrij van obstakels zijn. Sinds kort organiseert de school evacuatieoefeningen op basis van een uitgewerkt evacuatiescenario. De stookruimte bevat brandbare materialen en meerdere lokalen en berguimtes kunnen een opruimbeurt gebruiken. Enkele klaslokalen zijn te klein voor het aantal leerlingen dat er in ondergebracht wordt. De combinatie van het plaatsgebrek met de specifieke problematiek van meerdere kinderen werken conflicten en onveilige situaties in de hand. Een gebrek aan voldoende 'val- en slipvrije' (overdekte) (buiten)speelruimte versterkt dit probleem aanzienlijk. In de nabije toekomst (zomer 2014) zal er gedeeltelijk aan dit probleem verholpen worden door het verharden van een gedeelte van de ondergrond en het plaatsen van een luifel.

Op het vlak van gezondheid en hygiëne voldoen verschillende kwaliteitsaspecten evenmin aan de minimale verwachtingen. De toiletten voor mannen en vrouwen, jongens en meisjes zijn niet gescheiden. De sanitaire installaties voor de kleuters voldoen niet in aantal en dienen dringend gerenoveerd te worden. De school plant bovendien nog verdere uitbreiding van het leerlingenaantal. Bij het plaatsbezoek stelde de onderwijsinspectie vast dat de sanitaire installaties niet altijd proper waren, voor ernstige geurhinder zorgen en niet overal waren ingericht conform de regelgeving. De school heeft geen voorbehouden afzonderlijk verzorgingslokaal met een minimum aan noodzakelijke uitrusting. Sinds kort beschikt de school over een gebrevetteerde hulpverlener en wordt het register met de interventies in het kader van de eerste hulp bijgehouden. De zorgwekkende materiële toestand van het schoolgebouw en de gebrekkige hygiëne hebben een nefaste invloed op het welbevinden van leerlingen en personeel en op de ontwikkeling van de kinderen. Meerdere kinderen die in deze instelling school lopen, hebben in hun thuissituatie te kampen met kansarmoede. Het is onaanvaardbaar dat deze maatschappelijk kwetsbare kinderen niet kunnen genieten van een aantrekkelijke leeromgeving.

Op basis van deze vaststellingen besluit de onderwijsinspectie dat de onderwijsinstelling niet aan de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne voldoet. De falende systematiek waarmee de school tekorten opspoorde, de gebrekkige beheersing van de risico's en de werkelijke actuele situatie op vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne vormen een reëel gevaar voor de veiligheid en de gezondheid van de leerlingen en het personeel.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja

Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	neen

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Sociale en emotionele begeleiding

Doelgerichtheid Elk vanuit hun invalshoek zetten meerdere werkgroepen in de school momenteel stappen in de richting van visieontwikkeling met betrekking tot sociale en emotionele begeleiding in de ruime zin. Deze visies bevinden zich op het ogenblik van de doorlichting in verschillende stadia van het ontwikkelingsproces. Ze zijn nog niet gestroomlijnd tot één gezamenlijke en gedragen visie die de sociale en emotionele begeleiding vormgeeft op basis van evalueerbare doelen en acties.

Op basis van een beknopte analyse van de schoolcontext en de kenmerken van de leerlingenpopulatie vraagt de recent goedgekeurde zorgvisie terecht een belangrijke plaats voor het fysiek en sociaal-emotioneel welbevinden binnen een veilig en warm pedagogisch klimaat. Daarbij draagt de school respect hoog in het vaandel.

Onder impuls van de scholengroep werkt de werkgroep gezondheidsbeleid aan een pedagogische visie op gezondheidsbevordering in het onderwijs die onder meer moet bijdragen tot de realisatie van enkele eindtermen sociale vaardigheden, lichamelijke opvoeding en wereldoriëntatie. Op basis van een teambevraging schuift de werkgroep binnen deze visie 'hygiëne' en de 'sociaal-emotionele ontwikkeling' als prioritaire aandachtspunten naar voor.

Ondersteuning Sinds dit schooljaar geven het zorgteam en drie werkgroepen gestalte aan een aantal initiatieven die de sociale en emotionele ontwikkeling stimuleren en die moeten leiden tot een positief school- en klasklimaat. Deze acties moeten het team in staat stellen om een adequaat antwoord te bieden op het toenemend aantal kinderen met sociaal-emotionele problemen.

De mate waarin leraren bij de planning en vormgeving van hun aanbod doelbewust aandacht hebben voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden is wisselend. Het team van de lagere afdeling mist een doorgaande leerlijn met concrete tips en afspraken over activiteiten om doorheen de lagere schoolloopbaan op een gelijkgerichte wijze te werken aan deze eindtermen. Met haar werkzaamheden wil de werkgroep gezondheidsbeleid in de toekomst enigszins tegemoet komen aan de decretale verplichting om een schooleigen planning voor deze eindtermen uit te werken. Zo ontwerpt deze werkgroep op basis van haar visie en prioriteiten onder meer leerlijnen voor de hele school in verband met persoonlijkheidsontwikkeling, sociale en emotionele relaties, en relationele en seksuele vorming. De werkgroep krijgt daarbij ondersteuning vanuit de scholengroep. Om een draagvlak voor deze leerlijnen te bewerkstelligen consulteert de werkgroep de overige teamleden.

De werkgroep diversiteit richt zich met haar pestactieplan en enkele klasoverstijgende sensibiliseringsinitiatieven vooral op de bevordering van het respectvol samenleven.

Klas-, school-, speelplaats- en refterafspraken gekoppeld aan beloningen en vooral straffen hebben tot doel het klas- en schoolleven in goede banen te leiden. Het team biedt echter weinig positieve alternatieven die kinderen tijdens pauzes aanzetten tot constructief en zinvol samenspel. Het gebrek aan materiaal en de infrastructuur zijn daarbij belemmerende factoren.

Het nieuwe zorgbeleid beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van leraren, zorgleraren, de zorgcoördinator en de directeur binnen de verschillende niveaus van het zorgcontinuüm. Doordat concrete afspraken, procedures, materiaal en praktische ondersteuning ontbreken, kunnen leerlingen die op sociaal-emotioneel vlak in de knoei zitten onvoldoende rekenen op een planmatige begeleiding. De complexe onderlinge relaties in een aantal klassen en de sociaal-emotionele problemen van meerdere kinderen plaatsen het team voor een uitdaging die specifieke expertise vergt. De school doet daarbij beperkt een beroep op de deskundigheid van schoolexterne partners.

De leraren van de kleuterafdeling brengen het sociale en emotionele welzijn van de kinderen geregeld in kaart aan de hand van een screening van het welbevinden en de betrokkenheid. De resultaten krijgen een plaats in het digitale platform. In het verleden hanteerde de lagere afdeling een gelijkaardig instrument. Hoewel welbevinden in de zorgvisie beschouwd wordt als een noodzakelijk voorwaarde om te leren, trekt het team de waarde van dit instrument in twijfel. De screening wordt niet meer afgenomen omdat deze informatie nauwelijks werd gebruikt voor leerling- of groepsgerichte interventies en acties. In functie van hun klasorganisatie nemen de leraren in de lagere afdeling wel een sociogram af. Deze informatie komt niet terecht in het digitaal platform en draagt daardoor niet bij tot een verbreding van de beeldvorming.

Door een variatie aan werk- en groepeeringsvormen krijgen de kinderen in meerdere klassen kansen tot onderlinge interactie en samenwerking. Daarnaast nemen sommige leraren individuele initiatieven om in hun klaswerking het sociaal-emotioneel welzijn van de kinderen te versterken.

Doeltreffendheid De verschillende werkgroepen bevinden zich nog in de fase van de visieontwikkeling of hebben dat proces net afgerond. Hun werking is te recent opgestart om de effecten ervan te evalueren. Voor een aantal concrete initiatieven, zoals de ‘dag van het respect’, voorziet de betrokken werkgroep wel een evaluatiemoment. Daarbij wordt nagegaan of de actie tot het beoogde effect heeft geleid en of de praktische organisatie bijgestuurd moet worden.

Ontwikkeling De sterke capaciteitsuitbreiding, de culturele diversiteit, de toename van het aantal kinderen met gedrags- of emotionele problemen en de infrastructuurproblemen dwingen de school om prioritair te investeren in sociale en emotionele begeleiding. Op het vlak van ontwikkelingsdynamiek zijn er verschillende snelheden binnen het team. De bereidheid van teamleden om zich in te zetten voor problematieken van socio-emotionele aard is wisselend. Vooral leden van het zorgteam kozen recent professionaliseringsinitiatieven die verband houden met sociale en emotionele problemen. De gezamenlijke aanpak en de gedeelde verantwoordelijkheid voor de begeleiding van ‘moeilijke’ leerlingen of leerlingengroepen kennen een ruime groeimarge.

4.2 Evaluatiepraktijk

- Doelgerichtheid** Hoewel de verbetering van kwaliteit van de evaluatie- en rapporteringspraktijk een belangrijke aanbeveling was na de vorige doorlichting, heeft de school momenteel geen gedeelde en gedragen visie op evalueren. Het team is bovendien onvoldoende vertrouwd met de visie en richtlijnen over evalueren die te vinden zijn in de verschillende leerplannen. Daardoor mist de evaluatiepraktijk de nodige doelgerichtheid.
- Ondersteuning** Door het ontbreken van een helder evaluatiebeleid zijn er weinig concrete schoolafspraken of documenten die ondersteuning bieden voor de evaluatiepraktijk in de beide afdelingen. Het schoolreglement bevat enkel een summiere beschrijving van de evaluatie- en rapporteringspraktijk. Deze beschrijving is evenwel geen correcte weergave van de concrete praktijk in deze school. Het schoolwerkplan is aan actualisering toe en biedt daardoor evenmin houvast voor de leraren.

In de kleuterafdeling ligt de klemtoon op de periodieke screening van welbevinden, betrokkenheid en een aantal competenties. Het team beschikt daarvoor over een breed instrument. Voor tussentijdse observaties ontwikkelden kleuterleraren zelf observatiecriteria voor de verschillende onderdelen van het screeningsinstrument. Deze criteria corresponderen onvoldoende met de inhoud van de leerplannen en brengen een aantal domeinen weinig of niet in beeld. Het is nog geen gewoonte om observaties systematisch af te stemmen op de leerplandoelen die in de themaplanning werden vooropgesteld. Op schoolniveau is er nood aan heldere richtlijnen en afspraken die de observaties en de inschaling van competenties aansturen.

In de lagere afdeling baseren de leraren zich voor Nederlands, wiskunde en Frans vooral op de toetsen uit het gehanteerde onderwijsleerpakket aangevuld met zelfgemaakte toetsen of toetsen uit andere onderwijsleerpakketten. Voor Nederlands meten de eigen toetsen in hoofdzaak de cognitieve aspecten spelling en taalbeschouwing. Ook bij Frans zijn de eigen toetsen eerder gericht op kennisaspecten zoals grammatica en woordenschat. Om kort op de bal te spelen maken de leraren bij de methodegebonden toetsen van wiskunde vooral aanvullende toetsen voor bewerkingen en in mindere mate voor de overige domeinen. Voor wereldoriëntatie ontwerpen leraren zelf toetsen of halen ze inspiratie uit de toetsen van diverse leerpakketten. Het gaat in hoofdzaak om schriftelijke toetsen die kennis en cognitieve vaardigheden meten. Leraren beoordelen zelden praktische of technische vaardigheden. Daardoor krijgen ouders en leerlingen geen representatief beeld van de persoonlijkheidsontwikkeling.

Voor lichamelijke opvoeding en muzische vorming kennen leraren rapportcijfers toe op basis van observaties. Voor beide leergebieden weerspiegelt de evaluatiepraktijk een onvolledig en onevenwichtig onderwijsaanbod. Bij lichamelijke opvoeding worden enkel bepaalde motorische competenties geëvalueerd. De evaluatie van muzische vorming richt zich in de meeste klassen uitsluitend op een beperkt aantal aspecten van de domeinen beeld en muziek. Slechts enkele leraren evalueren facetten van drama. In de rapporten is tot op heden geen informatie te vinden over de domeinen beweging en media.

Met het oog op de rapportering geven leraren een kwalitatieve beoordeling van het gedrag en de leerhouding van elke leerling. Deze attitudes hebben enkele raakpunten met eindtermen sociale vaardigheden en leren leren, maar brengen slechts fragmentair de beheersing van deze leergebiedoverschrijdende eindtermen in kaart. De ICT-eindtermen worden niet belicht in de evaluatie en rapportering.

Momenteel zijn er grote interindividuele verschillen in de wijze waarop leraren attitudes en praktisch-technische of muzisch-creatieve vaardigheden beoordelen. De leraren beseffen dat hun evaluatiepraktijk voor deze vaardigheden en attitudes te veel gestoeld is op subjectieve criteria. Meerdere teamleden geven aan dat ze nood hebben aan degelijke instrumenten of beoordelingscriteria.

Uit een steekproefsgewijze analyse van de toetsen en rapporten blijkt dat de school nog een weg heeft af te leggen om de evaluatie- en rapporteringspraktijk af te stemmen op de uitgangspunten en verwachtingen van eindtermen en leerplannen. Zelfgemaakte toetsen kennen vaak nog een groeimarge op het vlak van validiteit, leerplangerichtheid en graduele opbouw. Ook voor de methodegebonden toetsen en de evaluatie van minder meetbare vaardigheden en attitudes is het nog geen verworvenheid om de overeenstemming met het leerplan te bewaken.

Voor de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs zijn de rapportcijfers voor Nederlands, wiskunde en wereldoriëntatie doorslaggevend. Hoewel het pedagogische project aandacht vraagt voor de totale persoonlijkheidsontwikkeling, worden de talenten en de evolutie voor de overige leergebieden en de leergebiedoverschrijdende thema's niet meegenomen.

De school maakt in beide afdelingen gebruik van een aantal genormeerde toetsen die toelaten om het ontwikkelingsniveau of de evolutie van de kinderen op een objectieve wijze in beeld te brengen en risicoleerlingen tijdig te signaleren. Onder meer door de ontgoochelende prestaties van de kinderen trekken meerdere teamleden de relevantie van deze testen in twijfel. Daardoor maken ze weinig gebruik van deze objectieve informatie om hun onderwijsaanbod bij te sturen of om gericht te remediëren. Na een eenmalige afname ziet het team van de lagere afdeling af van de verdere afname van het leerlingvolgsysteem. Als gevolg daarvan worden in deze afdeling de mogelijkheden beperkt om na te gaan of de ontwikkeling bevredigend verloopt en om een zicht te krijgen op de leerwinst op leerling-, klas- en schoolniveau.

Recent schakelde de school over naar een digitaal platform waarin ze relevante leerlingengegevens en resultaten wil verzamelen. Dat platform is momenteel volop in ontwikkeling. Op dit ogenblik biedt het geen breed overzicht van de ontwikkeling van kinderen tijdens hun schoolloopbaan. Het zorgteam zoekt nog naar een efficiëntere organisatie van de veelheid aan gegevens zodat ze gerichter kunnen worden ingezet in het onderwijs en de begeleiding van kinderen en in de kwaliteitsbewaking op klas- en schoolniveau.

Met het oog op kwaliteitszorg neemt de school deel aan een centrale eindtoets om de kwaliteit en het rendement van haar onderwijs op leerling-, leerjaar- en schoolniveau te evalueren. Het schoolbestuur analyseert de resultaten op schoolniveau en stelt daarbij specifieke kwaliteitsnormen voor de scholengroep voorop. Bij tegenvallende resultaten wordt de school aangemaand om een verbeterplan uit te werken.

Doeltreffendheid De kwaliteit van de evaluatiepraktijk was de laatste jaren weinig onderwerp van discussie. Daardoor maakte de school geen grondige evaluatie en kritische analyse van de doeltreffendheid van haar evaluatiepraktijk. Bovendien benutten de meeste teamleden de evaluatiegegevens onvoldoende om de eigen onderwijs- en evaluatiepraktijk onder de loep te nemen en bij te sturen.

Ontwikkeling De school investeerde de voorbije jaren weinig in de ontwikkeling van haar evaluatiepraktijk. Slechts enkele leraren zetten met persoonlijke initiatieven voorzichtige stappen in de richting van breed en procesgericht evalueren. De meesten zijn onvoldoende vertrouwd met actuele inzichten op het vlak van evaluatie waardoor alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen met actieve betrokkenheid van leerlingen weinig ingang vinden in de klaspraktijk. De huidige directeur stelde tijdens recente personeelsvergaderingen wel enkele aspecten van evalueren en vooral rapporteren aan de orde.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Na een periode met directiewissels heeft de huidige directeur bij de aanvang van dit schooljaar de fakkel overgenomen. Meerdere factoren hebben ertoe geleid dat de school een aantal jaren op automatische piloot heeft gedraaid waarbij de zaken op hun beloop werden gelaten. De nieuwe directeur staat voor de zware opdracht om de school terug op de rails te zetten. Met een doorlichting in het vooruitzicht koos ze ervoor om prioriteit te geven aan het administratieve en organisatorische luik van haar opdracht. De directeur beseft dat het accent moet verschuiven naar het onderwijskundige luik aangezien er ook op inhoudelijk vlak een forse inhaalbeweging nodig is. Verschillende teamleden hebben nood aan stabiliteit, duidelijkheid en een praktijkgerichte pedagogisch-didactische sturing en coaching. De nieuwe directeur moet nog bewijzen wat ze op het vlak van onderwijskundig en coachend leiderschap in haar mars heeft. De omstandigheden nopen het intern leiderschap nog te vaak tot brandjes blussen en ad hoc ingrepen om het schoolleven in goede banen te leiden.

De directeur beoogt een participatief leiderschap waarbij het team mee vormgeeft aan de schoolontwikkeling. Daarom is ze meteen gestart met de oprichting van talrijke werkgroepen. Enkele werkgroepen gaven aanzetten tot waardevolle vernieuwings- of verbeteracties.

Omdat het werkritme de draagkracht van het team dreigde te overschrijden, zijn de werkzaamheden van een aantal werkgroepen voorlopig stilgelegd. Binnen de school leeft het gevoel bezig te zijn met veel verschillende, soms naast elkaar bestaande, vernieuwingen die onvoldoende afgewerkt worden. In het verleden zijn waardevolle initiatieven en acties te vaak uitgedoofd of verloren gegaan door een gebrek aan ondersteuning, draagvlak, gerichte druk en opvolging. De school heeft nood aan een planmatige aanpak van verbeteringsprocessen vanuit een transparant, gefaseerd traject en effectieve implementatiestrategieën.

Visieontwikkeling De laatste jaren is de school in een soort beleidsvacuüm terechtgekomen. Daardoor kregen de leraren een grote vrijheid om de onderwijspraktijk naar eigen inzicht invulling te geven. Het groeiend en wisselend team, de verschillende opvattingen over goed onderwijs en de individuele ingesteldheid van sommige teamleden bemoeilijken de gelijkgerichte werking. In het kader van de actualisering van het schoolwerkplan en de visieontwikkeling binnen sommige werkgroepen gaat de school stilaan op zoek naar een eigen identiteit. Momenteel is er nog geen gedragen visie op kwaliteitsvol onderwijs gebaseerd op hedendaagse onderwijskundige inzichten die richting en inhoud geeft aan de concrete schoolwerking en klaspraktijk. De school mist inhoudelijke expertise om de verwachtingen van de overheid, het pedagogische project van het eigen net en de leerplannen te vertalen naar een eigen visie op maat van de specifieke schoolcontext.

Besluitvorming De meeste teamleden ervaren voldoende inspraak in de besluitvorming. Om een breed draagvlak te creëren worden voorstellen uit werkgroepen voorgelegd aan het team. Beslissingen worden in toenemende mate in overleg genomen. Het intern leiderschap beschikt over de nodige beslissingskracht om knopen door te hakken. Soms laten beslissingen echter lang op zich wachten.

Formele en informele overlegmomenten bieden mogelijkheden om de violen op elkaar af te stemmen. Dat leidt tot waardevolle samenwerkingsverbanden. Binnen het team zijn er grote verschillen in innoverend vermogen, veranderingsbereidheid en openheid ten aanzien van ondersteuningsinstanties. Sommige leraren ervaren een aantal drempels om vernieuwingen te introduceren bij hun collega's. Daardoor worden vernieuwende voorstellen soms in de kiem gesmoord.

Door het babbeluurtje en de leerlingenraad nieuw leven in te blazen en door het tevredenheidsonderzoek bij de ouders worden ouders en leerlingen sinds kort actiever betrokken bij de schoolwerking.

Kwaliteitszorg De school heeft geen cultuur van systematische kwaliteitszorg die erop gericht is om geregeld de verschillende facetten van de schoolwerking te evalueren en bij te sturen op basis van formele zelfevaluatie. Prioriteiten worden weinig afgebakend op basis van een gezamenlijke sterkte-zwakteanalyse. Het team ziet onvoldoende de relevantie van diverse outputgegevens. De beschikbare observatie- en toetsgegevens worden niet systematisch bij elkaar gebracht, vergeleken en geanalyseerd. Daardoor benut het team de gegevens onvoldoende om stil te staan bij de kwaliteit en het rendement van het onderwijsaanbod, van de leerbegeleiding en van specifieke acties of projecten.

Het ontbreekt sommige leraren aan kritische reflectie op het eigen handelen. Leraren wijten tegenvallende leerlingenresultaten uitsluitend aan kind- of omgevingskenmerken. Meerdere leraren zien de problematische gezinscontext en de taalachterstand van de kinderen als een onoplosbaar probleem, waardoor ze hun meerwaarde als leraar in twijfel trekken en hun engagement verliezen. De geregelde confrontatie met zwakke resultaten en een beperkte leerwinst hebben ertoe geleid dat sommige leraren lage verwachtingen hebben ten aanzien van de leerlingen. Dat leidt tot een neerwaartse spiraal die de onderwijskwaliteit niet ten goede komt.

Talenbeleid Ondanks de vrij grote instroom van taalzwakke en anderstalige leerlingen voert de school geen doelgericht talenbeleid op basis van een schooleigen visie. De school bevindt zich in de informatiefase en staat aan het begin van een ontwikkelingsproces. De werkzaamheden van de dit schooljaar opgerichte werkgroep 'talenbeleid' werden voorlopig stilgelegd. De schoolleiding wil de draad volgend schooljaar weer opnemen en voorzien in een degelijke professionalisering voor een aantal teamleden. De uitwerking van een formeel talenbeleid is voor deze multiculturele basisschool ongetwijfeld een belangrijk werkpunt.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid niet op de analyse van data. Het kent de noden van alle leerlingen in onvoldoende mate. Het schoolteam heeft een veeleer beperkte visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties niet vanuit operationele doelen en sluit beperkt aan bij de noden van de leerlingen.

De schoolorganisatie zorgt er in onvoldoende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. Het schoolteam werkt geen acties uit op leerling-, leraren- en schoolniveau of de acties sluiten niet aan op de vooropgestelde doelen. Er is nog weinig aandacht voor kleuterparticipatie en voor het afstemmen van de eigen acties op het beleid van de scholengemeenschap.

Het schoolteam heeft geen zicht op de effecten van eventuele acties binnen zijn zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid.

Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van een beperkt aantal teamleden (beperkt tot het leiderschap, de zorgcoördinator, het zorgteam) met het oog op het schooleigen zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De inspanningen van een aantal kleuterleraren om samen met een ondersteuningsinstantie te zoeken naar gevarieerde activiteiten die het speels en zelfontdekkend verwerven van wiskundige inzichten stimuleren.
- De graduele opbouw in tijds- en ruimtekaders in de beide afdelingen.
- De thematische werking in de kleuterafdeling en de samenhang tussen Nederlands en wereldoriëntatie in een aantal klassen van de lagere afdeling.
- De (meerdaagse) leeruitstappen, de aandacht voor actualiteit en voor bepaalde educaties die de werkelijkheidswaarde van het wereldoriënterend onderwijs verhogen.
- De bekommernis en gedrevenheid van een aantal leraren om goed onderwijs te verschaffen vanuit een leerlinggerichte aanpak met activerende en coöperatieve werkvormen en uitdagende activiteiten.
- De recente bijsturingen in de organisatie van het wiskundeonderwijs en de leerbegeleiding voor wiskunde in een aantal klassen van de lagere afdeling.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De aanzetten tot visieontwikkeling op het vlak van sociale en emotionele begeleiding waarbij aandacht gevraagd wordt voor fysiek en sociaal-emotioneel welbevinden en respectvol samenleven.
- De persoonlijke initiatieven en de acties van werkgroepen die de sociale en emotionele begeleiding ondersteunen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De inspanningen van het intern leiderschap om op administratief vlak orde op zaken te stellen.
- Het participatief leiderschap dat door de oprichting van werkgroepen de inbreng van de teamleden bij de beleidsvoering stimuleert.
- De aanzetten om de betrokkenheid van ouders en leerlingen bij de schoolwerking te verhogen.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De betrokkenheid en het incidenteel en speels leren van kleuters verhogen met uitnodigende speelleerhoeken die doordacht verrijkt zijn met talige en wiskundige impulsen.
- Voorzien in intensief en systematisch woordenschatonderwijs bij de kleuters op basis van een brede en gradueel opgebouwde selectie van thema-, school- en instructietaal die gestoeld is op de leerplannen en wetenschappelijke inzichten.
- Investeren in visieontwikkeling en professionalisering op vlak van effectief wiskundeonderwijs en taalvaardigheidsonderwijs aan anderstalige en taal- of rekenzwakke kinderen.
- In de beide afdelingen voorzien in voldoende onderwijstijd, een aantrekkelijke en krachtige leeromgeving, en de nodige materiële middelen.
- De bewegingskansen van kinderen uitbreiden door de organisatie van middagsport en –spel en de participatie aan extra-curriculaire sportactiviteiten.
- Leerlingen maximale leerkansen bieden door vanuit realistische maar voldoende hoge verwachtingen te zorgen voor een rijk onderwijsaanbod en efficiënte leerbegeleiding die aansluit bij de beginsituatie en de specifieke behoeften van kinderen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid voorzien in een gelijkgerichte, planmatige en doeltreffende begeleiding van leerlingen met socio-emotionele problemen en gedragsmoeilijkheden.
- Een doelgericht evaluatiebeleid uitwerken op basis van een kritische analyse van de kwaliteit van de evaluatie- en rapporteringspraktijk.
- De evaluatie- en rapporteringspraktijk in beide afdelingen sterker laten aansluiten bij de ontwikkelingsdoelen en de (leergebiedoverschrijdende) eindtermen, de leerplandoelen en hun onderliggende uitgangspunten.
- De mogelijkheden van breed en procesgericht evalueren via alternatieve evaluatievormen onderzoeken om leerlingen actiever bij het evaluatieproces te betrekken en om de persoonlijkheidsontwikkeling evenwichtig in kaart te brengen.
- Op schoolniveau criteria afspreken voor de evaluatie van attitudes en van praktische, technische, creatieve en sportieve competenties.
- De evolutie van de kinderen doorheen de basisschool overzichtelijk en breed in beeld brengen en opvolgen aan de hand van een functioneel observatie- en volgsysteem.
- De nieuwe zorgvisie implementeren.

Wat betreft het algemeen beleid

- Vanuit een gezamenlijk gedragen visie een daadkrachtig onderwijskundig beleid uitbouwen gestoeld op actuele inzichten, de krachtlijnen van de leerplannen en de specificiteit van de schoolcontext.
- Het talenbeleid en het geïntegreerd zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid verder ontwikkelen.
- De implementatie van vernieuwingsinitiatieven en verbeterprocessen planmatig en doelgericht aansturen, stimuleren, ondersteunen, coördineren en opvolgen.
- Investeren in individuele coaching en opvolging zodat alle leraren zich voldoende toegerust en gesteund voelen om een adequaat antwoord te bieden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen.
- Het reflectief vermogen van leraren stimuleren zodat ze regelmatig de kwaliteit van hun eigen onderwijspraktijk evalueren en waar nodig bijsturen.
- De nodige valide outputgegevens verzamelen en grondig analyseren om de kwaliteit en de effectiviteit van de onderwijsprocessen op leerling-, klas- en schoolniveau systematisch en kritisch te onderzoeken als basis voor doelgerichte acties.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Voor de leergebieden wiskundige initiatie en Nederlands ervoor zorgen dat de ontwikkelingsdoelen in aansluiting bij de visie en de inhoud van de actuele leerplannen nagestreefd worden bij de kleuters.
- Voor de leergebieden wiskunde, wereldoriëntatie en lichamelijke opvoeding ervoor zorgen dat de eindtermen in aansluiting bij de visie en de inhoud van de leerplannen met zoveel mogelijk leerlingen bereikt worden in de lagere afdeling.
- Maatregelen nemen om de bewoonbaarheid, veiligheid, gezondheid en hygiëne en de organisatie ervan te verbeteren en ernstige problemen of risicosituaties weg te werken.

Wat betreft de regelgeving

- Het recht op 28 lestijden per week respecteren door in de kleuterafdeling de onderwijstijd effectief in te vullen met onderwijs- en opvoedingsactiviteiten (decreet basisonderwijs – art. 48).
- Een schooleigen planning voor het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen uitwerken (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).
- De nodige dossiers met voorbereidings- en evaluatieverslagen van de meerdaagse extramurale activiteiten opmaken (omzendbrief BaO/2001/13 Extra-muros van 21/11/2001).
- De voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift basisonderwijs of van een attest aan leerlingen die geen getuigschrift krijgen, correct uitvoeren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).
- De bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift correct bewaren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

ONGUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten: de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling een beroep moet doen op externe ondersteuning om de tekorten te remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling opgestart.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

- Het recht op 28 lestijden per week respecteren door in de kleuterafdeling de onderwijstijd effectief in te vullen met onderwijs- en opvoedingsactiviteiten (decreet basisonderwijs – art. 48).
- Een schooleigen planning voor het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen uitwerken (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).
- De nodige dossiers met voorbereidings- en evaluatieverslagen van de meerdaagse extramurale activiteiten opmaken (omzendbrief BaO/2001/13 Extra-muros van 21/11/2001).
- De voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift basisonderwijs of van een attest aan leerlingen die geen getuigschrift krijgen, correct uitvoeren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).
- De bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift correct bewaren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **25-04-2017** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Els VER EECHE de inspecteur-verslaggever	Hilde PIERCO de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

9 ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen de opgelegde termijn na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

Op basis van het ministerieel besluit van 18 mei 2010 houdende delegatie van sommige bevoegdheden inzake onderwijs aan de inspecteur-generaal en conform art. 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de criteria ter beoordeling van verbeteringsplannen van 17 januari 2014 keurde de inspecteur-generaal het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot en met **9 januari 2018**.